

Rapport

Een onderzoek naar de handelwijze van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst.

Datum: 10 november 2017

Rapportnummer: 2017/123

WAT IS DE KLACHT?

Verzoekster klaagt er over dat de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst haar persoonsgegevens heeft doorgespeeld aan verschillende landen, waaronder Turkije en Marokko, waardoor zij de betreffende landen niet of met zeer veel moeite binnenkomt. Volgens verzoekster is er geen enkele reden of concrete aanwijzing dat zij tot een risicogroep behoort dan wel banden zou hebben met een terroristisch organisatie. Als gevolg van deze onrechtmatige handelwijze ondervindt zij schade, waaronder imagoschade.

BEVINDINGEN

Visie verzoekster

Verzoekster studeert farmaceutische wetenschappen in Antwerpen. Zij heeft de Nederlandse en Marokkaanse nationaliteit en is daarnaast in het bezit van een Belgische identiteitskaart. In oktober 2016 ging verzoekster met haar ouders, zusje en broertjes vanuit Nederland op vakantie naar Turkije. Op het vliegveld in Istanbul werd zij door de douane tegengehouden. De rest van de familie mocht wel door de douane. Verzoekster werd naar een kamer geleid waar haar werd meegedeeld dat zij Turkije niet in mocht en dat zij op een volgende vlucht terug naar Nederland zou worden gezet. Verzoekster kreeg geen antwoord op haar vraag waarom zij het land niet in mocht. Zij moest de nacht doorbrengen in een grote kamer waar meerdere vrouwen waren ondergebracht. Zij mocht haar medicijnen en lenzenvloeistof niet uit haar bagage pakken. De nacht in deze kamer was voor verzoekster een traumatische ervaring. De volgende ochtend werd zij opgehaald en op het vliegtuig naar Nederland gezet. Eenmaal terug in Nederland ging verzoekster naar het Turkse consulaat met de vraag waarom zij Turkije niet in mocht. Op deze vraag kreeg zij geen antwoord. Verzoekster was vervolgens terechtgekomen bij een persoon die de Turkse consul kent. Door deze persoon was aan de Turkse consul gevraagd na te gaan waarom verzoekster Turkije niet in kwam. De consul had daarop een onderzoek ingesteld. Via de tussenpersoon kreeg verzoekster te horen dat de AIVD haar gegevens aan de Turkse autoriteiten had verstrekt.

In april 2016, de zomer van 2016 en januari 2017 was verzoekster naar Marokko gereisd. Telkens wanneer zij in Marokko op het vliegveld aankwam, werd zij door de douane apart genomen. Er werd haar gevraagd naar het adres waar zij in Marokko zou verblijven. Gedurende de tijd dat verzoekster in Marokko was, kwam er een politieambtenaar naar haar verblijfplaats om te checken of zij er daadwerkelijk verbleef. Ook in Marokko had verzoekster onderzoek gedaan naar de reden waarom men haar controleerde. Via een oom vernam verzoekster dat er voor de Marokkaanse autoriteiten geen reden was om haar zo nauw in de gaten te houden.

Verzoekster wil graag haar laatste studiejaar in het buitenland doen, maar is door haar ervaringen in Turkije en Marokko bang dat ze zal worden geweigerd.

Klachtbehandeling minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties deelde verzoekster bij brief van 22 juni 2017 mee dat haar klacht voor advies was voorgelegd aan de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (hierna: de Commissie). Volgens de Commissie was niet gebleken dat de AIVD, in zoverre als waarover door verzoekster was geklaagd, onbehoorlijk jegens verzoekster had gehandeld. De Commissie had de minister geadviseerd de klacht ongegrond te verklaren, waarbij werd opgemerkt dat de Commissie slechts de bevoegdheid heeft onderzoek te verrichten naar het handelen van de Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten. De minister had dit advies van de Commissie overgenomen.

Onderzoek Nationale ombudsman

Tijdens een gesprek op 31 augustus 2017 tussen de Nationale ombudsman en medewerkers van de AIVD, maakte de Nationale ombudsman gebruik van de hem geboden gelegenheid om de door de minister in zijn brief van 22 juni 2017 aan verzoekster verstrekte informatie te verifiëren. Hij had daarbij inzage in het advies en het rapport van de bevindingen van de Commissie en in de documenten die aan dat advies ten grondslag hebben gelegen (zie ook onder Achtergrond).

WAT IS HET OORDEEL VAN DE NATIONALE OMBUDSMAN?

Verzoekster klaagt er over dat de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) haar persoonsgegevens heeft doorgespeeld aan verschillende landen, waaronder Turkije en Marokko, waardoor zij de betreffende landen niet of met zeer veel moeite binnenkomt. Volgens verzoekster is er geen enkele reden of concrete aanwijzing dat zij tot een risicogroep behoort dan wel banden zou hebben met een terroristische organisatie. Als gevolg van deze onrechtmatige handelwijze ondervindt zij schade, waaronder imagoschade.

Voor de door de AIVD naar aanleiding van deze klacht aan de Nationale ombudsman verstrekte informatie, deed de minister een beroep op geheimhouding. De Nationale ombudsman is op grond van de wet gehouden dit beroep te honoreren.

De overheid respecteert de grondrechten van haar burgers. Sommige grondrechten bieden waarborgen tegen het optreden van de overheid, zoals het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

De Commissie heeft de minister geadviseerd deze klacht ongegrond te verklaren. Volgens de Commissie was niet gebleken dat de AIVD, in zoverre als waarover door verzoekster was geklaagd, onbehoorlijk jegens verzoekster had gehandeld. De Commissie heeft hierbij de kanttekening gemaakt dat zij slechts de bevoegdheid heeft onderzoek te verrichten naar het handelen van de Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsdienst. De minister heeft dit advies opgevolgd.

De Nationale ombudsman heeft de door de AIVD aan hem verstrekte informatie geverifieerd. De Nationale ombudsman heeft hierin geen aanwijzingen gevonden dat de AIVD, ten aanzien van het doorspelen van de persoonsgegevens van verzoekster aan de Turkse of aan de Marokkaanse dienst of autoriteiten, onbehoorlijk heeft gehandeld.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedraging van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

A handwritten signature in blue ink that reads "Reinier van Zutphen". The signature is written in a cursive style with a large initial 'R'.

Reinier van Zutphen

ACHTERGROND

Onderzoek

In het geval van een onderzoek naar aanleiding van een klacht over de AIVD kunnen onderzoek en rapportage doorgaans niet met dezelfde openheid plaatsvinden als in andere zaken gebruikelijk is.

Ingevolge artikel 9:31, vierde lid van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) kan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het verstrekken van de door de Nationale ombudsman gevraagde inlichtingen of stukken weigeren of de ombudsman meedelen dat uitsluitend hij van die gegevens mag kennisnemen, indien daarvoor gewichtige redenen zijn. Gewichtige redenen kunnen zijn strijd met een wettelijke geheimhoudingsplicht of met het belang van de Staat. Op grond van artikel 83, vierde lid van de Wet op de Inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (WIV 2002) dient de Nationale ombudsman zich bij zo'n beslissing van de minister neer te leggen.

Indien de Nationale ombudsman een onderzoek instelt naar aanleiding van een klacht over de AIVD, stelt hij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en eventueel een of meer ambtenaren in de gelegenheid om op de klacht te reageren. De Nationale ombudsman maakt daarbij gebruik van de in de Awb gegeven onderzoeksbevoegdheden. In voorkomende gevallen verstaat de Nationale ombudsman zich persoonlijk met medewerkers van de AIVD of neemt hij persoonlijk kennis van relevante gegevens (artikel 83, vijfde lid, WIV 2002). Langs deze weg wordt informatie verkregen die de Nationale ombudsman nodig heeft voor zijn onderzoek.